

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΟΜΦΑΛΙΚΩΝ ΜΟΣΧΕΥΜΑΤΩΝ («ΒΛΑΣΤΟΚΥΤΤΑΡΩΝ»)

Οι θέσεις του ΔΣ της Ελληνικής Αιματολογικής Εταιρείας για τις **Τράπεζες Ομφαλικών Μοσχευμάτων** συνοψίζονται ακολούθως:

- Στον **μυελό των οστών καθώς και στο αίμα του ομφάλιου λώρου και πλακούντα** τα βλαστικά κύτταρα που έχουν απομονωθεί και χαρακτηρισθεί είναι τα **αρχέγονα αιμοποιητικά κύτταρα και τα μεσεγγυματικά κύτταρα ή κύτταρα του στρώματος**. Από τα πρώτα προκύπτουν όλοι οι κυτταρικοί τύποι του αίματος (ερυθρά και λευκά αιμοσφαίρια, αιμοπετάλια), από τα δεύτερα σχηματίζονται τα οστά, ο χόνδρος και ο λιπώδης ιστός. Εάν αυτά τα κύτταρα ή άλλα, που ακόμη δεν έχουν προσδιορισθεί, έχουν την ιδιότητα να παράγουν -υπό ειδικές συνθήκες- και κύτταρα άλλων ιστών είναι υπό διερεύνηση. Τα **αρχέγονα αιμοποιητικά κύτταρα** χρησιμοποιούνται ως μοσχεύματα στις μεταμοσχεύσεις αιμοποιητικών κυττάρων.

Αυτά δεν πρέπει να συγχέονται με τα **εμβρυικά βλαστικά κύτταρα**, που εντοπίζονται πολύ νωρίς κατά την διάρκεια της εμβρυϊκής ανάπτυξης και από τα οποία προκύπτουν όλοι οι ιστοί του εμβρύου.

- Το ομφαλικό μόσχευμα **του ασθενούς δεν είναι κατάλληλο για μεταμόσχευση** προς τον ίδιο, επειδή είτε πάσχει σίγουρα και το ίδιο (σε κληρονομικές παθήσεις) είτε πάσχει δυνητικά (σε περιπτώσεις εμφάνισης της λευχαιμίας τα πρώτα έτη της ζωής). Επιπλέον, σε περιπτώσεις λευχαιμιών το αυτόλογο μόσχευμα (από τον ίδιο τον ασθενή) υστερεί του αλλογενούς (από άλλον άνθρωπο) επειδή στερείται αντιλευχαιμικής δράσης. Να σημειωθεί ότι στην Οξεία Λεμφοβλαστική Λευχαιμία, που αποτελεί το 80% των λευχαιμιών της παιδικής λευχαιμίας, η αυτόλογη μεταμόσχευση έχει καταργηθεί ως αναποτελεσματική. Τα αποτελέσματά της είναι ισοδύναμα με συμβατικής χημειοθεραπείας. Η πιθανότητα να χρησιμοποιηθεί ένα τέτοιο αυτόλογο μόσχευμα είναι μικρότερη του 1 προς 20.000 και μάλιστα με επισφαλή αποτελέσματα.
- Τα μοσχεύματα αυτά **φυλάσσονται σε Τράπεζες**. Στις κρατικές τράπεζες τα βλαστικά κύτταρα του ομφαλοπλακουντιακού αίματος δωρίζονται προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον από όποιον τα έχει ανάγκη (συμβατός ασθενής) και η διαδικασία δεν έχει κανένα χρηματικό κόστος για τον δωρητή. Στις ιδιωτικές τράπεζες τα κύτταρα φυλάσσονται για μελλοντική χρήση μόνο από τον δότη και φυσικά η διαδικασία έχει ένα κόστος (χονδρικά της τάξεως των 2000 ευρώ για 15-20 έτη, αλλά ποικίλει από εταιρεία σε εταιρεία). Όταν αναπτυχθεί αυτή η «αγορά» θα έχει ετήσιο τζίρο άνω των 100 εκατομμυρίων Ευρώ. Οι άνθρωποι αγοράζουν ένα «προϊόν» και μια υπηρεσία υγείας χωρίς αντίκρισμα.
- Οι μεγαλύτερες Επιστημονικές Εταιρείες στην Αμερική και την Ευρώπη είναι αντίθετες με την Ιδιωτική Κατάθεση επειδή δεν υπάρχει τεκμηριωμένη επιστημονική βάση. Στην κατεύθυνση αυτή κινούνται οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες και η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής. Αντιθέτως, υποστηρίζουν την

ανάπτυξη Δημόσιων Τραπεζών από κρατικές αρχές, από τις θα μπορούσαν να βρουν κατάλληλα μοσχεύματα και την ευκαιρία να ζήσουν όλα τα παιδιά που έχουν ένδειξη μεταμόσχευσης. Οι Αμερικανικές Αρχές Υγείας σχεδιάζουν να τριπλασιάσουν τον αριθμό μοσχευμάτων στις Δημόσιες Τράπεζες.

- Το Υπουργείο Υγείας και ο ΕΟΜ έπρεπε ήδη να έχουν ολοκληρώσει το θεσμικό πλαίσιο, που παραμένει ημιτελές από το 2003 και να ιδρύσουν, στηρίξουν και αναπτύξουν δημόσιες Τράπεζες Ομφαλικών Μοσχευμάτων, προκειμένου να δώσουν οριστική λύση στο μέγα ζήτημα της έλλειψης μοσχευμάτων Αιμοποιητικών κυττάρων. Σε αυτή την περίπτωση, η ύπαρξη δημοσίων Τραπεζών, όπου όλοι θα έχουν πρόσβαση θα έλυσε το πρόβλημα.
- Μέχρι τώρα έχουν ανά τον κόσμο πραγματοποιηθεί >7.000 από μη συγγενείς δότες και τα μοσχεύματα αυτά ελήφθησαν από δημόσιες Τράπεζες. Στην Ελλάδα μέχρι το τέλος του 2007 είχαν πραγματοποιηθεί 32 μεταμοσχεύσεις. Από αυτές οι 16 αφορούσαν παιδιά και οι 16 ενήλικες. Στους ενήλικες χρησιμοποιούνται δύο μονάδες ομφαλικών. Κάθε μονάδα από το Εξωτερικό στοιχίζει στα Ταμεία 15000-20000€.
- Στην Ελλάδα έχουμε περίπου 100 χιλιάδες γεννήσεις ετησίως. Εάν είχε δημιουργηθεί ένα **δίκτυο ολιγάριθμων Δημόσιων Τραπεζών Ομφαλικών Μοσχευμάτων** σε μεγάλες πόλεις, υπό την εποπτεία του ΕΟΜ, τότε θα μπορούσαμε σε βάθος χρόνου μερικών ετών να συλλέξουμε **10-20 χιλιάδες μοσχεύματα**. Αν μάλιστα συνδυασθεί με Τράπεζα 100 χιλιάδων Εθελοντών Δοτών Αιμοποιητικών Κυττάρων (Μυελού Οστών) στον ΕΟΜ, τότε το 95% των παιδιών και των ενηλίκων θα εύρισκε συμβατό μόσχευμα. Η Κύπρος των 750 χιλιάδων κατοίκων διαθέτει 100.000 εθελοντές δότες. Η Ελλάδα μόνο 20.000.
- **Δεν υπάρχει θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία των ιδιωτικών τραπεζών.** Ο Υφυπουργός Υγείας κ. Γεώργιος Παπαγεωργίου δήλωσε στη Βουλή στις 14 Δεκεμβρίου 2007 σε σχετική ερώτηση:
*Οι Τράπεζες ιστών προς μεταμόσχευση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 2737/99 (ΦΕΚ 174/Α/99) «Μεταμοσχεύσεις ανθρωπίνων ιστών και οργάνων και άλλες διατάξεις», όπως αντικαταστάθηκε με το εδάφιο 3 της Παραγράφου Ζ του άρθρου 20 του Ν. 3172/03 (ΦΕΚ 197/Α/03). Ιδρύονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή και των συναρμοδίων Υπουργών, μετά από πρόταση του ΕΟΜ και λειτουργούν σε **νοσηλευτικά ιδρύματα ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ κοινωφελούς και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα**, που εποπτεύονται κατά περίπτωση από τα Υπουργεία Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εθνικής Άμυνας ή Ανάπτυξης ή στο Κέντρο «Δημόκριτος», ή στο Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών Ακαδημίας Αθηνών. Η έκδοση της Υπουργικής απόφασης της παρ. 3 του άρθρου 6 «Καθορισμός όρων και προϋποθέσεων λειτουργίας των Τραπεζών Ιστών προς Μεταμόσχευση (ΤΙΜ), οι ειδικότερες κατηγορίες τους, ο έλεγχος λειτουργίας αυτών και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια θα εκδοθεί μετά την εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις οδηγίες 2004/23/ΕΚ,*

2006/17/ΕΚ, σχετικά με τη θέσπιση προτύπων ποιότητας και ασφάλειας για τη δωρεά, την προμήθεια, τον έλεγχο, την επεξεργασία, τη συντήρηση, την αποθήκευση και τη διανομή ανθρώπινων ιστών και κυττάρων.....

Οι Τράπεζες Ομφαλικών μοσχευμάτων ή «βλαστοκυττάρων», όπως παραπλανητικώς λέγονται, είναι Τράπεζες Ιστών προς Μεταμόσχευση και υπάγονται στις παραπάνω ρυθμίσεις. Σε κανέναν χώρο του ιδιωτικού τομέα δεν μπορούν να λειτουργήσουν και φυσικά όλες στερούνται αδείας, σύμφωνα με τα ανωτέρω.

- Οι ιδιωτικές Τράπεζες –άλλες περισσότερο άλλες λιγότερο- παραπλανούν τους γονείς για ένα σωρό πράγματα, με τρόπο επιλήψιμο και αντιδεοντολογικό. Ισχυρίζονται ότι τα «βλαστοκύτταρα» θεραπεύουν με μεταμόσχευση ένα σωρό παθήσεις, όταν το σωστό είναι: τα αλλογενή υγιή μοσχεύματα το κάνουν αυτό και όχι τα αυτόλογα. Λένε επίσης, ότι θα αντιμετωπίζουν ποικίλες παθήσεις διαφοροποιούμενα σε κύτταρα άλλων ιστών. Στην Ιατρική δεν μιλάμε με φανταστικά σενάρια όταν απευθυνόμαστε σε ανθρώπους και τους διαβεβαιώνουμε για μια δυνατότητα, αλλά με αποδείξεις (**Τεκμηριωμένη Ιατρική**). Εξ άλλου η έρευνα στον τομέα αυτόν διεξάγεται σε άλλες κατευθύνσεις: να δημιουργηθούν κύτταρα με ιδιότητες εμβρυικών βλαστοκυττάρων από σωματικά κύτταρα. Τέλος, η έρευνα με «βλαστοκύτταρα» σαν των ομφαλικών μοσχευμάτων βασικά χρησιμοποιεί «βλαστοκύτταρα ενηλίκων».

Επαναλαμβάνουμε ότι οι γονείς και η ελληνική κοινωνία είναι απροστάτευτοι. Η λειτουργία Ιδιωτικών Τραπεζών δεν λύνει κανένα θέμα, αντιμετωπίζει το μόσχευμα ως εμπορικό προϊόν, δεν υπάρχει επιστημονική βάση ιδιωτικής κατάθεσης και **αποστερεί από τους ασθενείς μοσχεύματα που θα έσωζαν τις ζωές τους**. Ένα συναφές δεοντολογικό ζήτημα είναι το είδος της έγγραφης ενημέρωσης των γονέων πριν τη συγκατάθεση.

- Τα μοσχεύματα που συλλέγονται και αποθηκεύονται ήδη στις μη νόμιμες **Ιδιωτικές Τράπεζες δεν γνωρίζουμε αν πληρούν τις απαραίτητες προδιαγραφές, αν είναι τελικά επαρκή, ασφαλή και βιώσιμα μοσχεύματα**. Δεν υπάρχει πρωτόκολλο θεσπισμένο από την Πολιτεία για όλα αυτά. Εάν χορηγηθεί ένα τέτοιο μόσχευμα σε ασθενή, ίσως τον σκοτώσουν οι ίδιοι οι μεταμοσχευτές, χρησιμοποιώντας ένα μη βιώσιμο μόσχευμα. Αυτό, επειδή πριν τη μεταμόσχευση υποβάλλεται ο ασθενής σε πάρα πολύ ισχυρή χημειοθεραπεία ή/και ακτινοβολία που καταστρέφει το αιμοποιητικό του σύστημα. Επομένως και στην πολύ σπάνια περίπτωση που χρειασθεί να χρησιμοποιηθεί ένα τέτοιο μόσχευμα αυτό δεν θα συμβεί για λόγους δεοντολογίας και ασφάλειας των ασθενών.
- Πριν λίγους μήνες δημιουργήθηκε από το ΚΕΣΥ Επιτροπή με τίτλο: «**Επιτροπή για τη διατύπωση των όρων εφαρμογής και χρήσεως βλαστοκυττάρων στα Νοσοκομεία και στα Ιδιωτικά Κέντρα της χώρας**». Γιατί περιλαμβάνει και τα Ιδιωτικά Κέντρα της χώρας αφού ο νόμος το απαγορεύει; Γιατί αγνοήθηκε ο ΕΟΜ, ο αρμόδιος φορέας να εισηγηθεί το

αντικείμενο; Γιατί αγνοήθηκε η Ελληνική Αιματολογική Εταιρεία δεδομένου ότι είναι η κατ' εξοχήν αρμόδια επιστημονική Εταιρεία που ασχολείται με τα αρχέγονα αιμοποιητικά κύτταρα και προβαίνει στη μεταμόσχευσή τους; Κανένα από τα μέλη της δεν ασχολείται με μεταμοσχεύσεις αιμοποιητικών κυττάρων. Φοβόμαστε ότι η Επιτροπή, ασχέτως της καλής διάθεσης κάποιων μελών της, μοναδικό σκοπό έχει να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των παράνομων Ιδιωτικών Τραπεζών Ομφαλικών Μοσχευμάτων και μεθοδεύονται λύσεις που δεν στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του Δημόσιου συμφέροντος. Επιδιώκεται από ενδιαφερόμενα συμφέροντα να τεθούν οι Τράπεζες αυτές υπό την εποπτεία άλλου Οργανισμού και όχι του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων.

- Ανακοινώθηκε προσφάτως σύμπραξη του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών με Ιδιωτική Τράπεζα από τη Θεσσαλονίκη. Στην Ελληνική Αιματολογική Εταιρεία θεωρούμε τη σύμπραξη μη σύννομη, ηθικά διαβλητή και προκάλυμμα των δραστηριοτήτων της ιδιωτικής Τράπεζας. Οι ιδιωτικές Τράπεζες γνωρίζουν ότι είναι παράνομες δεδομένου ότι στερούνται σχετικής αδειάς, ότι δεν έχουν επιστημονικό λόγο ύπαρξης και ως εκ τούτου ψάχνουν άλλοθι διατήρησής τους, είτε συνεργαζόμενες με δημόσιες υπηρεσίες είτε προωθώντας υβριδικά παραπλανητικά σχήματα. Το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών τι επιδιώκει, να εξυπηρετήσει το Δημόσιο συμφέρον ή κάτι άλλο; Οφείλει να δώσει δημόσια εξηγήσεις καθώς και οι προϊστάμενες του αρχές. Τέλος, **το Κράτος με τις ποικίλες του Αρχές γιατί δεν επιτελούν το καθήκον τους;**

Ανακεφαλαιώνοντας λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι τα βλαστικά κύτταρα του ομφαλοπλακουντιακού αίματος (αιμοποιητικά κύτταρα) είναι ένα πολύτιμο βιολογικό υλικό το οποίο, αν συλλεγεί, εξετασθεί για ύπαρξη κληρονομικών παθήσεων, μολυσματικών παραγόντων (πχ ιός ηπατίτιδας) και φυλαχθεί σωστά σε δημόσιες Τράπεζες, μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όποιον έχει συμβατότητα σε παθήσεις κληρονομικές ή συγγενείς (μεσογειακή αναιμία, διαταραχές μεταβολισμού, ανοσοανεπάρκειες), σε απλαστική αναιμία και σε λευχαιμίες. Μια ευκαιρία ζωής που τώρα δεν την έχουν όλοι οι ασθενείς. Το 30% των ασθενών που χρειάζονται δότη δεν τον βρίσκουν.

Η Ελληνική Αιματολογική Εταιρεία είναι διατεθειμένη να συνεισφέρει σε ένα Εθνικό Πρόγραμμα Δημόσιων Τραπεζών, κατ' αρχήν ως σύμβουλος της Πολιτείας και ως χορηγός της κατάλληλης τεχνολογίας.

Για το ΔΣ της Ελληνικής Αιματολογικής Εταιρείας

Αχιλλέας Αναγνωστόπουλος
Πρόεδρος

Γεώργιος Πατεράκης
Γενικός Γραμματέας